

Aluerajaus 1:10000

Ilmakuva alueelta, Oulun kaupunki, 2012

Kriteerit / Avainsanat

Alkuperäisyys
Harvinaisuus
Yhtenäisyys

Oulun kasarmialue on historiallisesti ja rakennustaiteellisesti merkittävä osa kaupungin ja koko Suomen historiaa. Se edustaa vahvasti kolmea aikakautta tyyliuuntauksineen: 1800-luvun lopun klassistista puuarkkitehtuuria sekä 1950-luvun ja 2000-luvun alun kerrostalorakentamista.

Viestikatu 1

Veteraanikatu 1

Veteraanikatu 5

Veteraanikatu 9

Sijainti

Kasarmialue sijaitsee Oulujoen ja radan tuntumassa noin kilometri Oulun keskustasta koilliseen.

Rajaus

Alue rajautuu idässä Pohjantiehen (vt 4), pohjoisessa Kasarmintiehen. Varsinaisen kasarmialueen eteläpuolella on 1950-luvun asuinrakennusten rivistö. Kasarmin huoltoalue sijoittuu Pohjantien itäpuolelle. 1880-luvun puurakennukset käsittävä osa alueesta muodostaa valtakunnallisesti merkittävän RKY 2009 -kohteen nimeltä Oulun tarkka-ampujakasarmit. Paikallisesti arvokkaaseen alueeseen kuuluvat puukasarmia reunustavat Kenttätien, Viestikadun ja Veteraanikadun 1950-luvun kasarmit ja asuin-kerrostalot sekä 2000-luvun alun uudisrakennukset.

Alueen historiaa

Asevelvollisuuslain tultua voimaan Suomessa 1881 perustettiin läänien pääkaupunkeihin kahdeksan tarkka-ampujapataljoonaa. Kasarmien piirustukset laati Julkisten rakennusten ylihallituksessa arkkitehti August Boman. Asunto-, majoitus- ja huoltotilat muodostivat omat kokonaisuutensa, ja istutuksin saatiin aikaan eräänlainen herraskartanomiljöö.

Oulun kaupunginhallitus hyväksyi 1880 silloiseen kaupunkiin nähden mittavan kasarmin paikaksi Intiönmäen. Kasarmin paraatijulkisivu käännettiin länteen Oulujoelle päin. Useimmat rakennuksista rakennettiin veistetyistä hirsistä ja julkisivut laudoitet-

tiin. Kasarmin puiston perustaminen hiekkaiseen maaperään kesti vuosia. Koivuja tuotiin veneellä Laanilan virkatalon mailta. Kulkuyhteyksien järjestämiseksi rakennettiin tie sairaalan sillasta kasarmin portille.

Kasarmialue laajeni tulevaan Pohjantiehen ja Intiönkankaan rinteeseen 1950-luvulla, jolloin alkoi alueen toinen voimakas rakennuskausi. Tuolloin valmistuivat nykyisten Veteraani- ja Viestikatuojen neljä kasarmirakennusta (1951 – 54), ruokalan laajennus, pesula Pohjantien itäpuolelle sekä arkkitehti Heidi Vähäkallio-Järvelän suunnittelemat nykyisen Kenttätien asuin-kerrostalot (1953 – 1955).

Puukasarmien peruskorjauksessa 1955 – 63 rakennuksiin muun muassa asennettiin keskuslämmitys. Heikkokuntoiset huoltorakennukset ja sodanaikaiset parakit purettiin. Alueelle rakennettiin korjaamot ja kolme uutta asuin-kerrostaloa.

Uusia käyttötarkoituksia silmällä pitäen on 1990- ja 2000-lukujen vaihteessa tehty mitavia muutoksia koko kasarmialueen rakennusten sisätiloissa. Uuden asemakaavan (2002) mukaisesti alueen reunamille on rakennettu kerrostaloja.

Käyttötarkoitus

Puolustusvoimien toiminnot ovat siirtyneet pois Oulun kasarmialueelta. Puukasarmeissa toimii ammattiopisto kokous-, opetus-, ravintola- ja toimistotiloineen sekä päiväkotit. 1950-luvun kivikasarmit ovat toimistoina ja asuin-kerrostalot asuntoina. Myös uudisrakennukset ovat palvelutaloa ja liiketiloja lukuun ottamatta asuinrakennuksia.

Näkymä Veteraanikadun ja Viestikadun risteyksestä

Kenttätie 8

Upseerinkatu 8 uudisrakennus RKY 2009 alueella

Rakennettu ympäristö

Kasarmialueella näkyy selkeästi kolme rakentamisen kautta: 1880-luvun puurakennukset, 1950- ja 1960-lukujen rapatut kiviset kerrostalot sekä 2000-luvun alun betoniset asuinkerrostalot.

Bomanin suunnittelemat klassistiset puukasarnit edustavat italialaisen täysrenessanssin arkkitehdin Andrea Palladion (1508 - 80) mukaan palladianismiksi nimettyä tyyliä. Tyyli on ominaista pylväillä ja pilastereilla jaotellut monumentaaliset julkisivut. Kasarmeissa on nähtävissä palkistoa kannattavat pilasterit, ja arkkitehtuuri on kurinalaista, selvää ja yksinkertaista. U-muotoisten kasarmirakennusten väliin muodostuu autoilta suljettuja piha-aukioita, joiden kautta on johdettu kevyen liikenteen väylä. Puukasarnin ruutuasemakaavan keskellä on puisto paviljonkeineen.

1950-luvun rapatuissa kaksi- ja kolmekerroksisissa kivitaloissa on ajalle tyypillisiä piirteitä sekä kokonaissommittelussa että yksityiskohdissa. Asuintaloissa ja kasarmeissa pitkäaikoinen rakennusrungon limittäminen heijastuu julkisivuihin kaksoispäätyaiheina. Rakennuksia leimaa jälleenrakennuskauden koruttomuus ja yksinkertaisuus.

Alueen modernein rakennuskanta koostuu 2004 – 2006 rakennetuista kolme- ja nelikerroksisista asuinkerrostaloista, päivittäistavaramyymälän tiloista sekä palvelukotirakennuksesta.

Maisema

Kaupunkirakenteessa kasarmialue sijoittuu keskustan tuntumaan. Kasarmialue sijaitsee mäntyvoittoisella kumpareella. Kasarmirakennusryhmien väliin jäävä keskuspuisto on ilmeeltään suljettu, puistoon on sijoitettu huvimaja, puistossa kasvaa koivuja, lehtikuusia ja hopeapajuja. Puustoa on aikojen kuluessa uusittu. Katuja ja kevyen liikenteen raitteja reunustavat paikoin komeat koivukujat. Alueen kokonaisilme on väljä, sillä rakennusten väliin jää kenttämaisia aukioita, kadut ovat leveähköjä ja paikoitusalueita on runsaasti.

Alueen arvot

Hyvin säilynyt Oulun kasarmialue kertoo puolustusvoimien ja kaupungin historiaa ja on siten oululaiselle identiteetille tärkeä. Alue on kahden voimakkaan rakennuskauden tulosta. Tyyllillisesti yhtenäisellä puukasarmialueella näkyy klassistinen sommitelu sekä rakennuksissa että aluesuunnitelmassa. Alueen arvo perustuu yksinkertaisten rakennusten muodostamaan jäntevään kokonaisuuteen. Oulun puukasarmialue on valtakunnallisesti merkittävä RKY 2009 -kohde.

Puukasarmia pohjois-, itä- ja eteläpuolelta reunustava 1950-luvun rakennuskanta on edustava sarja jälleenrakennuskauden kivisiä asuin- ja kasarmikerrostaloja. Rakennusten sisätiloja on muutettu moneen otteeseen, mutta julkisivujen muutokset ovat olleet hienovaraisia ja ne ovat säilyneet hahmoltaan lähes alkuperäisen kaltaisina.

Kenttätien kerrostalot 22-16

Kenttätie 16-8

Upeserinkatu 1 uudisrakennus

Sekä puu- että kivikasarmit ovat kiinnostava esimerkki siitä, kuinka historiallisten rakennusten käyttötarkoitusta voi muuttaa ja ympäröiviä alueita täydennysrakentaa heikentämättä arvokkaan aluekokonaisuuden ominaispiirteitä.

Suunnittelutilanne

Miltei koko alueella on voimassa asemakaava vuodelta 2002, yhtä korttelia koskee muutos vuodelta 2008. Kasarmirakennukset on suojeltu kaavamerkinnöin, asuinkerrostalojen sijainti ja massoittelu on osoitettu nykyisiä rakennuksia vastaavin merkinnöin.

Suosituks

Alueen identiteetin kannalta tärkeän ympäristön ja rakennuskannan säilymiseksi tulee laatia korjaustapaohjeet.

Lähteet

Arvokkaita alueita Oulussa osa I, Oulun kaupungin keskusvirasto, Suunnittelupalvelut, Aluesuojelutyöryhmä, 1999

Oulun kaupungin Internet-sivut: <http://kartta.ouka.fi/ims>

Valtakunnallisesti merkittävien rakennettujen kulttuuriympäristöjen sivusto, Museovirasto: www.rky.fi/

Oulu – Arkkitehtuurin opaskartta 2005, Oulun kaupunki, 2005

Werviginkuja 6 Kasarminkadun suunnalta

Panoraama alueen vanhimmilta kasarmeilta